

Special Review on Leadership Positions in the Teaching Field in some Particular Situations

Mara IOAN¹

Camelia SPASICI²

Abstract: The present study was determined by the need to understand the connection between the National Education Law no. 1/2011 and Law no. 360/2002 regarding the status of the police officer. This is against the background of the existence of some leadership positions in the teaching field that can be occupied, due to the specifics of some higher education institutions, by people who are police officers. Both the status of the teaching staff in higher education and the status of the police officer include special norms and, therefore, questions are raised regarding the concrete way of applying them. Thus, in the case of police officers, the law allows the empowerment of leadership positions if (only) the following three conditions are met: the police officer must meet the educational requirements set out in the job description, s/he must not be the subject of a disciplinary investigation and s/he must not be under the effect of a disciplinary sanction. On the other hand, the National Education Law stipulates that the positions of rector and dean can be occupied by 'scientific or academic personalities from the country and abroad', respectively by 'people from the university or from any specialized faculty in the country or from abroad'. For the positions of vice-chancellor, vice-dean and department head, no condition is expressly provided. The vacancy of a position corresponding to such a leadership position, other than through the completion of the mandate, leads to the organization of elections or competition, within a maximum of three months, only for the hypothesis of the rector's revocation, the university senate being obliged to appoint a vice-rector to represent the higher education institution and become an authorizing officer until the appointment of the new rector. When can the power of attorney be ordered for such positions? For how long? What are the conditions that the authorized person must meet? When can the appointment be applied? For what position? And for how long? Are the questions we have answered.

Keywords: leadership positions in the teaching field; police officer; designation; empowerment; conditions

¹ Associate Professor, PhD, "Spiru Haret" University, Faculty of Legal Sciences and Economic Sciences, Brasov, Romania, Address: Str. Turnului 7, Braşov 500152, Romania. Corresponding author: marayoan@yahoo.com.

² Senior Lecturer, PhD, University of Bucharest, Faculty of Administration and Business, Romania, Address: Bulevardul Regina Elisabeta No. 4-12, Bucharest 030018, Romania. E-mail: av_cameliastanciulescu@yahoo.com.

1. Împuternicirea polițiștilor

Potrivit art. 27¹⁵ alin. (2) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului¹, „Poate fi împuternicit polițistul care îndeplinește condițiile de studii prevăzute în fișa postului, nu este cercetat disciplinar sau nu se află sub efectul unei sancțiuni disciplinare”², aceasta reprezentând una dintre modalitățile de modificare a raporturilor de serviciu ale polițiștilor, enumerate limitativ (Băncilă, 2016, 84) de art. 27¹ alin. (1) din același act normativ, și care, potrivit definiției legale, constă în „exercitarea cu caracter temporar a atribuțiilor unei funcții de conducere” [alin. (1)].

Astfel, teoretic, orice polițist, *indiferent* dacă face parte din corpul *ofițerilor* sau din cel al *agenților* de poliție, dacă îndeplinește, *cumulativ*, cele trei condiții din norma indicată mai sus - la care se adaugă condiția prevăzută de art. 27¹ alin. (2) din Legea nr. 360/2002, respectiv aceea de a fi definitivat în profesie - poate exercita, temporar, atribuțiile unei funcții de conducere vacantă sau temporar vacantă.

Caracterul temporar al împuternicirii este prevăzut expres de art. 27¹⁵ alin. (1), dar și de art. 27¹⁶ din Legea nr. 360/2022, astfel că aceasta se poate dispune, ca regulă, pe o durată ce nu poate depăși 6 luni, decât în situația în care este prelungită, dar nu cu mai mult de 6 luni.

Excepția de la limitele duratei împuternicirii de maximum 6 luni, cu posibilitatea prelungirii pentru încă maximum 6 luni, o constituie situația în care postul de conducere este temporar vacant, caz în care aceasta poate fi dispusă „până la încetarea situației care a condus la vacantarea temporară a postului” [art. 27¹⁶ alin. (2) din Legea nr. 360/2002], fiind la latitudinea persoanei în drept să dispună împuternicirea dacă aplică prevederile alin. (1) sau ale alin. (2) ale art. 27¹⁶.

Dacă pentru funcțiile de conducere temporar vacante, împuternicirea va înceta, de drept, „la revenirea titularului postului” [art. 27¹⁷ lit. c) din Legea nr. 360/2002], pentru cele vacante există obligația organizării și desfășurării concursului pentru ocuparea postului de conducere respectiv [art. 27¹⁶ alin. (1) din Legea nr. 360/2002]. Această obligație incumbă tocmai persoanei care are competența de a dispune împuternicirea. Iar „blocarea”, chiar printr-un act normativ, a ocupării acestor posturi prin concurs nu poate fi justificată de motive de ordin financiar, din moment

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, cu modificările și completările ulterioare.

² Remarcăm faptul că norma corespunzătoare din Codul administrativ este mai echilibrată, logică și echitabilă, eliminând, în mai bună măsură, arbitrariul. Astfel, potrivit art. 509 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, exercitarea cu caracter temporar a unei funcții publice de conducere, vacante sau temporar vacante, se realizează prin promovarea temporară a unui funcționar public, care „trebuie să îndeplinească condițiile de studii și de vechime în specialitatea studiilor pentru ocuparea funcției publice și să nu aibă o sancțiune disciplinară aplicată, care nu a fost radiată, în condițiile prezentului cod”.

ce drepturile salariale sunt aceleași și pentru cel împuternicit și pentru „titularul” postului.

Revenind la condițiile necesare pentru ca un polițist să poată fi împuternicit într-o funcție de conducere, observăm că una dintre ele este aceea de „a nu fi cercetat disciplinar”, condiție care se regăsește atât în art. 27¹⁵ alin. (2), dar și la art. 62⁶ alin. (1) din Legea nr. 360/2002.

Normele în discuție ridică semne de întrebare în ceea ce privește constituționalitatea lor, mai ales că două dintre efectele împuternicirii sunt cele stabilite de art. 27³² alin. (1) și 28 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 360/2002 coroborat cu art. 4 și 9 din Anexa VI, «Familia ocupațională de funcții bugetare „Apărare, ordine publică și securitate națională», la Legea nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice¹. Astfel, perioada împuternicirii constituie vechime în funcții de conducere, cu efecte asupra posibilității de a participa la concursuri pentru ocuparea anumitor funcții de conducere [art. 27⁴⁶ alin. (2) pct. I lit. b) și pct. II lit. b) din Legea nr. 360/2002], deci asupra carierei polițistului, iar, pe de altă parte, drepturile salariale, pe perioada împuternicirii, sunt cele mai favorabile acestuia.

Mai mult, cu privire la sintagma „nu este cercetat disciplinar” din cuprinsul dispozițiilor art. 27⁴⁵ lit. b) și art. 27⁴⁶ alin. (1) lit. b) din Legea nr. 360/2002, Curtea constituțională s-a pronunțat, în sensul admiterii excepțiilor de neconstituționalitate, prin Deciziile nr. 88 din 2 martie 2023² și nr. 789 din 23 noiembrie 2021³. Considerente reținute în deciziile indicate, sunt, în opinia noastră, valabile și în situația analizată: „condiția cuprinsă în sintagma criticată nu este proporțională cu situația care o determină, adică nu asigură un just echilibru între interesul public, respectiv cel individual (...) potrivit art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 725/2015, depunerea oricărei înștiințări/cereri în scris cu privire la săvârșirea unei abateri disciplinare obligă persoana în drept să declanșeze procedura disciplinară. Nici Hotărârea Guvernului nr. 725/2015 și nici Legea nr. 360/2002 nu prevăd sancțiuni pentru situația în care s-ar depune cereri șicanatorii, adică formulate numai cu scopul de a împiedica accesul polițistului la concurs. Aceasta înseamnă că evoluția profesională a polițistului, ca aspect al exercitării funcției publice și al dreptului său la muncă, ar putea fi blocată în mod permanent de persoane de rea-credință care ar putea depune sesizări scrise cu privire la presupuse abateri disciplinare de fiecare dată când se organizează un nou concurs.

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017, cu modificările și completările ulterioare.

² Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 345 din 25 aprilie 2023.

³ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 59 din 19 ianuarie 2022.

Legiuitorului plasează astfel sub semnul hazardului un aspect esențial al dreptului la exercitarea funcției publice și al dreptului la muncă, ceea ce este de nepermis”.

Iar aceasta cu atât mai mult cu cât, împuternicirea este o măsură ce are caracter temporar și poate înceta și la inițiativa persoanei care a dispus-o [art. 27¹⁷ lit. e) din Legea nr. 360/2002].

Considerăm că o soluție proporțională cu situația care o determină o reprezintă eliminarea acestei condiții și reglementarea unui nou caz de încetare a împuternicirii, respectiv „ca urmare a sancționării disciplinare a polițistului împuternicit”, cu atât mai mult cu cât „sancțiunile disciplinare se dispun în termen de cel mult 6 luni de la data la care persoana prevăzută la art. 59 alin. (2) a luat cunoștință despre comiterea faptei” [art. 60 alin. (1) din Legea nr. 360/2022]. Hazardul nu este dat, astfel, numai de declanșarea cercetării prealabile, ci și de celeritatea finalizării acesteia, ambele putând constitui o modalitate de a împiedica împuternicirea anumitor polițiști.

2. Funcțiile de conducere în domeniul didactic

Funcțiile de conducere universitară¹ sunt enumerate de art. 207 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011² fiind următoarele:

„a) rectorul, prorectorii, directorul general administrativ, directorul general adjunct administrativ, la nivelul universității;

b) decanul, prodecanii, la nivelul facultății;

c) directorul de departament, la nivelul departamentului.

d) directorul de extensie, la nivelul extensiei universitare.”

Dintre acestea, singurele care nu presupun și desfășurarea de activități didactice sunt cele de director general administrativ și director general adjunct administrativ, soluția care rezultă, fără echivoc, din Anexa I, «Familia ocupațională de funcții bugetare „Învățământ”», a Legii nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice care la Capitolul I, Capitolul I, lit. A. pct. 1 „Funcțiile de conducere din învățământul superior”, care pentru funcțiile de rector, prorector, decan, prodecan și director de departament stabilesc: „Salariile de bază cuprind și salariul de bază aferent unei norme didactice”. Or, norma didactică, potrivit art. 287 alin. (2) din Legea nr. 1/2011 „poate cuprinde activități de predare; activități de

¹ Prevăzute cu studii superioare - Anexa I, «Familia ocupațională de funcții bugetare „Învățământ”», a Legii nr. 153/2017.

² Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011, cu modificările și completările ulterioare.

seminar, lucrări practice și de laborator, îndrumare de proiecte de an; îndrumarea elaborării lucrărilor de licență și a disertațiilor de master; îndrumarea elaborării tezelor de doctorat; alte activități didactice, practice și de cercetare științifică înscrise în planurile de învățământ; conducerea activităților didactico-artistice sau sportive; activități de evaluare; tutorat, consultații, îndrumarea cercurilor științifice studențești, a studenților în cadrul sistemului de credite transferabile; participarea la consilii și în comisii în interesul învățământului; activități de elaborare a materialelor didactice; alte activități profesionale în domeniul științific de competență." Folosirea termenului „poate” nu face ca enumerarea să fie una exemplificativă, ci indică faptul că norma didactică poate cuprinde toate sau doar unele dintre aceste activități, așa cum rezultă, de altfel, și din prevederile alin. (3)-(17) ale art. 287 din Legea nr. 1/2011.

Mai mult, alin. (3) prevede că această normă se stabilește conform planului de învățământ, în care, în mod evident, nu sunt cuprinse și activitățile specifice funcțiilor de conducere din domeniul didactic enumerate de art. 207 alin. (2)² din Legea nr. 1/2011.

Astfel că singura soluție logică, în acord cu spiritul legii, este aceea că persoanele care ocupă funcții de conducere universitară, cu excepțiile deja indicate, vor desfășura unele dintre activitățile prevăzute la alin. (2) al art. 287 din Legea nr. 1/2011, astfel încât, din cuantificarea lor, să se ajungă cel puțin la o normă didactică minimă.

Plecând de la aceste concluzii, putem afirma, fără dubii, că exercitarea funcțiilor de conducere didactică (cu excepția celor de director general administrativ și director general adjunct administrativ) poate fi realizată de persoane care au calitatea de cadru didactic universitar sau de cercetător științific, chiar dacă legea pare a fi lacunară în această privință, fiind prevăzute condiții specifice exprese doar pentru ocuparea funcției de rector prin concurs [alin. (4) al art. 210 din Legea nr. 1/2011 - „la concursul de ocupare a funcției de rector pot participa personalități științifice sau academice din țară și din străinătate”] și a aceleia de decan [art. 207 alin. (5) lit. b) din Legea nr. 1/2011 - „la concurs pot participa persoane din cadrul universității sau din orice facultate de profil din țară sau străinătate”]. De fapt, aceste norme, în opinia noastră, au rolul de a extinde sfera persoanelor care pot accede la aceste funcții, de la cadrele didactice și de cercetare titulare din respectiva universitate sau facultate, la cadrele didactice și de cercetare din alte instituții de învățământ superior sau din institute de cercetare sau asimilate, cu distincțiile necesare între cele două funcții, însă numai pentru aceste situații indicate expres de lege – desemnarea prin concurs a rectorului sau decanului.

3. Posturile corespunzătoare funcțiilor de conducere în domeniul didactic prevăzute a fi încadrate (și) cu polițiști

Potrivit art. 177 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, funcțiile de conducere din domeniul didactic din cadrul instituțiilor specifice se ocupă în aceleași condiții ca și cele din instituțiile civile de învățământ superior, precum și cu respectarea procedurilor specificate în actele normative din domeniu, singura excepție prevăzută de lege fiind pentru funcția de rector, pentru care, în alin.(3), se face trimitere doar la reglementările Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații și ale altor instituții cu atribuții în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale, iar unica modalitate de desemnare este concursul (cu înfrângerea principiului autonomiei universitare – Ioan & Bălțățeanu, 2022, 222-223). Cu toate acestea, apreciem că și în cazul rectorului trebuie respectată condiția ca acesta să fie o personalitate științifică sau academică din țară și din străinătate, deoarece funcția în cauză nu este una specifică de polițist sau militar, ci una specifică didactică, astfel că, în raportul dintre Legea nr. 1/2011 și Legea nr. 360/2002, se vor aplica cu întâietate normele din domeniul educației și, în completare, cele din Legea nr. 360/2002 ori similare, după caz.

Dar ce se întâmplă în cazul vacantării unui post corespunzător unei asemenea funcții de conducere didactică? Poate fi împuternicit orice polițist (analiza este similară și pentru militari) pe o asemenea funcție, dacă îndeplinește doar condițiile din Legea nr. 360/2002, nu și pe acelea din Legea educației naționale? Sunt corecte alegații precum „acea condiție de a fi cadru universitar este cerută în Legea nr. 1/2011 doar în cazul în care se dădea concurs pe această funcție”; „împuternicirea în calitate de (...) operând pentru o funcție de conducere, fiind funcție reglementată de Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului”, fără legătură cu funcțiile didactice și de cercetare enumerate de art. 207 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1/2011.

În primul rând, funcțiile de conducere didactică nu sunt reglementate nici în Legea nr. 360/2002, nici în legislația conexasă acesteia. Ele sunt și rămân funcții din domeniul didactic, indiferent de instituția de învățământ superior în al cărei stat de funcții se regăsesc, și sunt reglementate doar în Legea nr. 1/2011. De altfel, chiar Legea educației naționale conține norme care stabilesc clar raportul din ea și diferitele statute profesionale din domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale. Se aplică procedurile din aceste diferite statute, dar condițiile sunt cele stabilite de Legea educației naționale.

Faptul că în legislația din domeniul educației naționale nu există instituția împuternicirii, nu înseamnă că atribuțiile de conducere didactică pot fi îndeplinite temporar fără respectarea condițiilor de calitate și vizibilitate academică și științifică cerute de Legea educației naționale, ori că organizarea procedurilor de desemnare pentru ocuparea acestora poate fi făcut la mai mult de 3 luni de la vacantarea lor

[art. 214 alin. (2) din Legea nr. 1/2011]. Aceasta chiar și numai pentru faptul că Legea educației naționale a fost adoptată ulterior Legii nr. 360/2002 și ea conține norme referitoare la aceste domenii specifice, iar legiuitorul, dacă ar fi dorit să se aplice cu întâietate reglementările din domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale ar fi prevăzut expres acest lucru, așa cum a făcut-o în cazul rectorului.

În concluzie, funcțiile în cauză sunt în domeniul didactic, trebuind, astfel, să fie respectate cumulativ și prevederile Legii nr. 1/2011 a educației naționale, respectiv, la momentul împuternicirii sale, cel în cauză să aibă calitatea de cadru didactic universitar, de cercetător [funcții prevăzute de art. 285 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1/2011] ori de instructor militar, instructor de informații sau instructor de ordine publică de predare [categorie asimilată personalului didactic, funcțiile fiind stabilite de art. 177 alin. (7) din Legea nr. 1/2011], cel puțin din următoarele considerente:

- funcțiile în discuție sunt funcții de conducere „în domeniul didactic” a căror „desfășurare nu presupune prerogative de putere publică”, nefiind funcție publică de autoritate, chiar dacă polițistul, funcționar public civil, cu statut special, este investit cu exercițiul autorității publice [art. 2 alin. (1) din Legea nr. 360/2002];

- conform art. 287 alin. (2¹) din Legea nr. 1/2011, „personalul care exercită o funcție de conducere în cadrul instituției de învățământ superior (...) poate beneficia de o reducere a normei didactice de cel mult 30%, cu aprobarea senatului universitar”, astfel că toate persoanele care ocupă funcții de conducere didactice, au, pe lângă atribuțiile specifice de conducere, și atribuții ce fac parte din norma didactică, care este prevăzută doar pentru personalul didactic de predare, fiind, astfel, specifice numai personalului didactic și de cercetare din învățământul superior [art. 287 alin. (10) și (10¹) din Legea nr. 1/2011]. Iar salariile de bază cuprind și salariul de bază aferent unei norme didactice, astfel că în fișele respectivelor posturi trebuie să se regăsească și atribuții dintre cele indicate de art. 287 alin. (2) din Legea nr. 1/2011].

De altfel, o altă interpretare ar duce la concluzia că orice polițist (ofițer sau agent și indiferent de experiența sa profesională), care îndeplinește condițiile de studii prevăzute în fișa postului de rector, prorector, decan ș.a.m.d., imediat după definitivarea în profesia de polițist, fără să aibă pregătire pedagogică atestată sau experiență didactică sau de cercetare cu excepția celei dobândite în cadrul studiilor universitare efectuate, poate exercita temporar, prin împuternicire, atribuțiile corespunzătoare acestor funcții (inclusiv pe cele privitoare la structura și reglementările de funcționare ale universității, organizarea derulării programelor de studii, propunerea și aprobarea structurii, organizării și funcționării facultății, întocmirea statelor de funcții didactice, evaluarea calității actului didactic și a activității de cercetare științifică, reprezentarea universității în raport cu alte universități sau organisme cu atribuții în domeniul didactic, după caz).

Bibliografie

Băncilă, A. (2016). Împuternicirea polițiștilor, modalitate de modificare a raporturilor de serviciu ale acestora, exigențe și critici/Empowerment of police officers, way of changing their service reports, demands and criticisms. *Pro Patria Lex*, 2, pp. 81-90.

Ioan, M. & Bălățeanu, P. (2022). Considerații parțial critice cu referire la unele norme aplicabile (și) polițiștilor/ Partially critical considerations with reference to some norms applicable (also) to policemen. *Memoriam Ion Traian Ștefănescu*. Bucharest: Universul Juridic, pp. 214-226.